

การศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถวัดพระพรางค์มุนี
อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา ๒๕๖๖

การศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถวัดพระพรางค์มุนี
อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา ๒๕๖๖

ชื่อโครงการวิจัย การศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถวัดพระพรางค์มณี
อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ชื่อผู้วิจัย ช่อชัย กาญจนะวรรณนะ, จุติรัช อนุกุล

ปีที่ทำการวิจัย ๒๕๖๖

บทคัดย่อ

การศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถวัดพระพรางค์มณี อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมฝาผนังของวัดพระพรางค์มณี ในประเด็น เรื่องราว ความเชื่อ การจัดวางภาพ ตำแหน่งของภาพ และปรากฏการณ์ร่วมสมัยในงานจิตรกรรม ผลการวิจัยพบว่า

อุโบสถวัดพระพรางค์มณี เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนไม่ปรากฏร่องรอยหลักฐานว่าสร้างในสมัยใด แต่จากคำบอกเล่าของอดีตเจ้าอาวาสว่าผลงานจิตรกรรมฝาผนังแห่งนี้วาดโดยนายเพ็งเมื่อปี พ.ศ.๒๔๖๒ อาจสันนิษฐานได้ว่าอุโบสถหลังนี้อาจสร้างแล้วเสร็จในราวปี พ.ศ.๒๔๖๐-๒๔๖๑ หรืออาจสร้างก่อนหน้านั้น จิตรกรรมในอุโบสถเป็นเรื่องราวพุทธประวัติ ทศชาติชาดกและนรกภูมิที่มีรูปแบบไม่เป็นไปตามขนบธรรมเนียมนิยมที่เคยสืบทอดกันมา เขียนโดยช่างเพ็ง จิตรกรพื้นบ้านที่มีผลงานวาดไว้อย่างน้อยสองแห่งในจังหวัดลพบุรี

๑. ประเด็นเกี่ยวกับเรื่องราว ความเชื่อ ของภาพจิตรกรรม ภาพจิตรกรรมที่พบภายในอุโบสถวัดพระพรางค์มณี ทั้งหมดยังเป็นความเชื่อแบบดั้งเดิมของพุทธศาสนา เป็นเรื่องราวพุทธประวัติตอนเสด็จออกผนวช ตอนผจญมาร ตอนเสด็จโปรดพุทธมารดาบนสวรรค์ ตอนปราบอสูรินทรานู ภาพทศชาติชาดกสื่อให้เห็นถึงการบำเพ็ญเพียรของพระพุทธเจ้าในด้านทาน ศีล ภาวนาให้เต็มครบทุกขบารมี และภาพนรกภูมิสื่อให้เห็นผลของการทำบาปต่างๆเพื่อให้คนละจากการกระทำความชั่วเกรงกลัวต่อบาป

๒. การจัดวางภาพและตำแหน่งของภาพ ภาพจิตรกรรมในอุโบสถวัดพระพรางค์มณี มีการจัดวางภาพดังนี้ ผนังด้านหลังพระพุทธรูปขวามือประธานเขียนมารผจญ ด้านล่างเขียนภาพปางป่าลิลโย ช้ายมือพระประธานด้านบนเขียนภาพเจดีย์จุฬามณี ด้านล่างเขียนภาพปางไสยาสน์ปราบอสูรินทรานู ภาพตรงข้ามพระประธานช้ายมือเขียนภาพทรงออกผนวช ขวามือเขียนภาพเสด็จกลับจากดาวดึงส์ ภาพด้านข้างเขียนภาพทศชาติชาดกฝั่งละ ๕ ตอน ด้านล่างเขียนภาพนรกภูมิ

๓. ปรากฏการณ์ร่วมสมัยในงานจิตรกรรมฝาผนัง ภาพจิตรกรรมในอุโบสถวัดพระพรางค์มณี ได้แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านผสมผสานกับความเจริญในขณะนั้น ส่วนหลักของภาพจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถวัดพระพรางค์มณี นอกจากจะเขียนภาพเรื่องราวของพุทธประวัติ ทศชาติชาดกและนรกภูมิแล้ว จิตรกรยังได้สอดแทรกเรื่องราวร่วมสมัยไว้เป็นส่วนรองหรือส่วนย่อยอีกด้วย ได้แก่ งานสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก การแต่งกายของทหารสมัยรัชกาลที่ ๕-๖ การจัดขบวนทหาร ทรงผมและการแต่งกายของชาวบ้าน การศึกษา วัฒนธรรมการกิน พาหนะการเดินทาง การล่าสัตว์ การจอบำทำโทษ และขั้นตอนการทำงานของศิลปิน

Project: Study of mural paintings in the Chapel Pra Prang Muni Temple, Mueang Sing Buri District, Sing Buri Province

Researcher: Chochai Kanchanawattana, Chutirach Anukool

Year: ๒๐๒๓

Abstract

The Study of mural paintings in the Chapel Pra Prang Muni Temple, Muang Moo Subdistrict, Mueang Sing Buri District, Sing Buri Province aimed at studying and analyzing the painting works on the wall of Pra Prang Muni Temple in the aspects of story of faith embedded in mural painting, mural painting images arrangements, mural painting images positions, and Contemporary phenomena in painting.

The findings revealed that The ubosot of Wat Phra Prang Munee is a brick and cement building with no traces of evidence of when it was built .But according to the former abbot's statement that this mural was painted by Mr. Peng in ๑๙๑๙.It can be assumed that this ubosot may be completed in about a year. B.E. ๒๔๖๐-๒๔๖๑ or may be built before that. The paintings in the ubosot depict the history of the Lord Buddha. Tenchat Jataka and Hell The pattern is not in accordance with the popular tradition that has been inherited. Written by Chang Peng Folk painters whose works have been painted in at least two places in Lop Buri Province.

๑. Issues relating to stories, beliefs of paintings Paintings found inside the ubosot of Wat Phra Prang Munee All of them are traditional beliefs of Buddhism. It is a story about the history of the Lord Buddha when he entered the monkhood, when he encountered the devil.

when His Highness favored the Buddha's mother in Heaven Defeat Surin Trahu The image of the Jataka depicts the Buddha's diligence in alms, precepts, and prayers to the fullest. and the picture of hell conveys the consequences of doing various sins in order to free people from doing evil and fearing sin.

๒. Image placement and image position Paintings in the ubosot of Wat Phra Prangmunee are arranged as follows: The back wall of the Buddha image on the right hand of the chairman writes Mara advancing. Below is a picture of Pang Pa Lilai. The left-hand side of the principal Buddha statue above depicts the Chulamani pagoda. Below is a picture of a reclining posture suppressing Surin Rahu. The picture opposite the principal Buddha image on the left hand painted the image of His Highness entering the ascetic The right hand paints a picture coming back from Daowadung. The picture on the side depicts the Jataka Jataka & chapters on each side, and the bottom depicts the landscape of Hell.

၈. Contemporary phenomena in mural painting Paintings in the ubosot of Wat Phra Prang Munee It shows the way of life of the villagers combined with the prosperity at that time. The main part of the murals in the ubosot of Wat Phra Prang Munee In addition to writing the story of the Buddha's history Thotchat Jataka and hell landscape The painter has also inserted a contemporary story into a secondary or sub-section as well, including western architecture The dress of the soldiers during the reign of King Rama V-၁, the military parade. hairstyle and dress of villagers, education, eating culture Transportation, hunting, imprisonment and the artist's workflow.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถวัดพระพรางค์มณี อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ สำนักศิลปะและวัฒนธรรมที่ได้ให้โอกาสและทุนสนับสนุนในการทำวิจัย และอาจารย์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำในการทำวิจัย

การจัดทำรายงานครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูล ทำให้ได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์ และครบถ้วน

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่
หน้า

๑	บทนำ.....	๑
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๒
	ขอบเขตการวิจัย.....	๒
	ระยะเวลาดำเนินการวิจัย.....	๒
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	๒
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๓
๒	เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๔
	จิตรกรรมฝาผนัง.....	๔
	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสร้างงานจิตรกรรมฝาผนังไทย	๘
	จังหวัดสิงห์บุรี.....	๑๓
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๑๗
๓	วิธีดำเนินการวิจัย.....	๒๐
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๒๐
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๒๐
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๒๐
	การกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๒๐
	การสรุปข้อมูล.....	๒๑
๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๒๒
	ลักษณะทั่วไปของอุโบสถ.....	๒๕

สารบัญ (ต่อ)

บทที่
หน้า

๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	๓๗
สรุปผลการศึกษา.....	๓๗
การอภิปรายผล.....	๓๘
ข้อเสนอแนะ.....	๔๐
บรรณานุกรม.....	๔๐